

International Science Group

ISG-KONF.COM

XIX

**INTERNATIONAL SCIENTIFIC
AND PRACTICAL CONFERENCE**

**«NEW PARADIGMS OF INTERDISCIPLINARY RESEARCH:
THEORIES, IDEAS AND DEVELOPMENTS»**

Prague, Czech Republic

May 12-15, 2026

ISBN 979-8-90214-543-1

DOI 10.46299/ISG.2026.1.19

**NEW PARADIGMS OF
INTERDISCIPLINARY RESEARCH:
THEORIES, IDEAS AND DEVELOPMENTS**

Proceedings of the XIX International Scientific and Practical Conference

Prague, Czech Republic
May 12-15, 2026

UDC 01.1

The 19th International scientific and practical conference “New paradigms of interdisciplinary research: theories, ideas and developments” (May 12-15, 2026) Prague, Czech Republic. International Science Group. 2026. 273 p.

ISBN – 979-8-90214-543-1

DOI – 10.46299/ISG.2026.1.19

EDITORIAL BOARD

<u>Pluzhnik Elena</u>	Professor of the Department of Criminal Law and Criminology Odessa State University of Internal Affairs Candidate of Law, Associate Professor
<u>Liudmyla Polyvana</u>	Department of accounting, Audit and Taxation, State Biotechnological University, Kharkiv, Ukraine
<u>Mushenyk Iryna</u>	Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of Mathematical Disciplines, Informatics and Modeling. Podolsk State Agrarian Technical University
<u>Prudka Liudmyla</u>	Odessa State University of Internal Affairs, Associate Professor of Criminology and Psychology Department
<u>Marchenko Dmytro</u>	PhD, Associate Professor, Lecturer, Deputy Dean on Academic Affairs Faculty of Engineering and Energy
<u>Harchenko Roman</u>	Candidate of Technical Sciences, specialty 05.22.20 - operation and repair of vehicles.
<u>Belei Svitlana</u>	Ph.D., Associate Professor, Department of Economics and Security of Enterprise
<u>Lidiya Parashchuk</u>	PhD in specialty 05.17.11 "Technology of refractory non-metallic materials"
<u>Levon Mariia</u>	Candidate of Medical Sciences, Associate Professor, Scientific direction - morphology of the human digestive system
<u>Hubal Halyna Mykolaiivna</u>	Ph.D. in Physical and Mathematical Sciences, Associate Professor

РЕЗИЛЬЄНТНІСТЬ ЯК ЛІНГВО-ФІЛОСОФСЬКИЙ ТА ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФЕНОМЕН: ВІД АДАПТИВНОГО РЕСУРСУ ДО СТРАТЕГІЇ СМИСЛОТВОРЕННЯ

Філюк Лілія Миколаївна,

канд. філол.наук, доцент

Одеський національний медичний університет

У сучасному гуманітарному дискурсі, де перетинаються психологія, соціальна філософія та лінгвістика, резильєнтність усе частіше постає не як описова характеристика стресостійкості індивіда, а як категорія буття в умовах нестабільності. Для філолога цей термін (лат. *resilio* – «відскакувати», «відпружинювати») дає містку метафору: йдеться про динамічну пружність не лише психіки, а й мовної картини світу. Заслугове на увагу, що латинське дієслово містить у собі префікс *re-*, що означає зворотний рух, та *saltus* – стрибати; це не просто пасивне згинання, а активне повернення. У мові такий «зворотний стрибок» відбувається щоразу, коли система долає ентропію завдяки власним внутрішнім закономірностям.

Під час глобальних криз, руйнування соціальних зв'язків, воєнних реалій резильєнтність виявляється як здатність особистості зберігати семантичну цілісність – не дозволяти зовнішньому хаосу знищити внутрішню логіку життєвого наративу. Для викладача вищої школи це питання особливо гостре: він має підтримувати не тільки власну стійкість, а й формувати смислове середовище для студентів. Викладацька практика в умовах тривалого стресу виявляє, що традиційна передача готових знань поступається місцем спільному продукуванню сенсів, де викладач виступає не стільки джерелом інформації, скільки організатором мовленнєвих практик, які повертають студентам відчуття керованості реальністю.

Як показує Ю. Стражник, розуміння резильєнтності еволюціонувало від простої фіксації стабільності психічних функцій у стресі до складного концепту, що охоплює швидкість відновлення та, головне, набуття нової якості функціонування після травми [10]. Такий зсув важливий і для філології: мовна особистість після кризи не повертається до попереднього ідіолекту – він зазнає змін, але зберігає впізнаване ядро. Н. Назарук у своєму аналізі виокремлює три історичні «хвилі» досліджень резильєнтності. Перша зосереджувалася на вроджених захисних рисах характеру, друга – на резильєнтності як динамічному процесі взаємодії особистості з середовищем, третя – на розумінні її як енергійної сили, що спонукає до самоактуалізації навіть у несприятливих умовах [7]. Для філологічного аналізу цей перехід від статички до динаміки вагомий не лише в теоретичному, а й у прикладному сенсі: він змінює погляд на те, як відбувається засвоєння другої мови чи як долається мовна тривожність студента.

Термінологічна чіткість потрібна, щоб уникнути плутанини, яка часто виникає в міждисциплінарних студіях. С. Дмитришин слушно зауважує: у

вітчизняній літературі резильєнтність помилково ототожнюють із копінгом, стресостійкістю чи психологічною стійкістю [4]. Але копінг – це конкретна дія або поведінковий акт, спрямований на подолання проблеми «тут і зараз», тоді як резильєнтність – глибинна здатність системи повертатися до рівноваги або переходити на якісно новий рівень організації. У філологічному вимірі це нагадує саморегуляцію мови: навіть після значних зовнішніх потрясінь, запозичень чи трансформацій мовна система зберігає своє граматичне ядро. Прикладом може слугувати українська мова, яка протягом століть зазнавала інтенсивних контактів із польською, російською, угорською, румунською, але зберегла основні риси фонетики та морфології. Ця внутрішня конституція – структурна цілісність – не дає особистості розпадатися під тиском обставин.

Порівняння поглядів різних авторів виявляє складну архітектуру феномену. С. Потапов наголошує на акумуляції внутрішніх ресурсів, що забезпечують нормальне функціонування організму та дієздатність людини [8]. Його підхід (психофізіологічний за спрямуванням) підводить до висновку: будь-яка інтелектуальна чи духовна стійкість починається з цілісності внутрішнього субстрату. Однак для філолога важливо додати: субстрат цей значною мірою мовний. Слово – не просто знаряддя комунікації, а й регулятор фізіологічних станів: внутрішнє мовлення здатне знижувати рівень кортизолу, що підтверджують психолінгвістичні експерименти. Е. Грішин розширює контекст до здатності чинити опір соціально-економічним і політичним викликам – пандеміям, глобальним конфліктам [3]. Тут резильєнтність постає вже не пасивним психологічним імунітетом, а активною життєвою позицією, яка дозволяє людині не ставати жертвою обставин чи об'єктом маніпуляцій, а лишатися суб'єктом власної біографії.

В умовах воєнного стану концепт резильєнтності набуває драматизму й практичної ваги. О. Жогло з колегами розглядають його як ключовий психологічний ресурс адаптації в українській воєнній реальності, де стресогенні чинники мають тривалий, виснажливий і багатовимірний характер [5]. Для викладача-філолога в медичному закладі вищої освіти ці дослідження особливо цінні. Викладацькі спостереження свідчать: студенти в зоні ризику виявляють надзвичайну стійкість тоді, коли навчальний процес пропонує їм не абстрактні знання, а конкретні мовленнєві техніки опанування тривоги – наприклад, ведення структурованого щоденника, переклад травматичного досвіду в наратив, аналіз метафор, які несуть ресурсний потенціал. Вивчення мови, опанування професійної термінології стає для них способом маркувати безпечний інтелектуальний простір та інструментом професійної легітимізації. О. Васильєва зазначає: резильєнтність стає чинником професійної готовності майбутніх фахівців, адже здатність зберігати самовладання й продовжувати творчу діяльність у кризі – це частина сучасної етики праці [1].

У сучасних підходах до визначення резильєнтності можна виділити кілька методологічних шкіл. Диспозиційна (або ресурсна) зосереджена на пошуку внутрішніх опор індивіда. Згідно з моделлю О. А. Соловей-Лагоди, це емоційна регуляція, когнітивна гнучкість, соціальна підтримка й оптимізм [9]. Підхід

прикладний: пропонує конкретні техніки «плекання» стійкості через усвідомленість та активізацію цінностей. У філологічному контексті це означає, що когнітивна гнучкість корелює з багатством словникового запасу та здатністю до метафоричного мислення – а отже, дає людині змогу бачити альтернативні виходи з ситуації. Організаційна та системна школа (О. Креденцер [6]) переносить акцент з індивіда на цілі системи, розглядаючи резильєнтність як властивість команд, організацій і громад. У вищій школі це означає створення освітнього дизайну, де панує політика «відкритих дверей», прозорість комунікації, відмова від бюрократичного тиску. Резильєнтна організація вчиться на помилках і трансформує виклики в можливості для розвитку. Процесуально-динамічна школа (О. Воронова [2]) трактує резильєнтність як постійний рух подолання труднощів. Вона не є даністю, вона конструюється в момент зустрічі особистості з перешкодою, забезпечуючи здатність будувати повноцінне життя навіть за несприятливих умов.

Разом із тим, лишаючись у межах психологічного аналізу, ми ризикуємо втратити філологічний і філософський зв'язок, який робить цей термін унікальним для гуманітаристики. Психологія дає «механіку» стійкості, філологія й філософія пропонують її «сенс». Резильєнтність доцільно розглядати як лінгво-нарративну стратегію самозбереження особистості. У цьому ключі вона постає не пасивною адаптацією, а вищим актом творчості: здатністю «переписати» фінал власної історії, коли зовнішні сили намагаються нав'язати трагічну чи безнадійну розв'язку. Для лінгвіста резильєнтність – це передусім здатність мовної особистості до семантичного рефреймінгу, уміння знайти слова для того, що здається невимовним, і через цю номінацію повернути собі владу над хаотичною реальністю. Варто додати, що викладач-філолог щодня стає свідком того, як студент, віднайшовши точне слово для власного стану, змінює не тільки інтонацію, а й саму поставу – відбувається соматичне закріплення мовленнєвого акту. Це не метафора, а спостережуваний факт.

Запропонована типологія резильєнтності (на перетині лінгвістики й філософії) включає три рівні взаємодії людини зі світом через слово. На *адаптивно-номінативному* рівні мова слугує інструментом ідентифікації загроз та відновлення базового когнітивного зв'язку зі світом. Людина називає свої страхи й стани, перетворюючи їх із невидимих ворогів на об'єкти аналізу. У викладанні це відповідає вправам на точний добір лексики для опису емоційних станів – того, що в методиці часто проходить за рубрикою «розширення словника», але насправді працює як інструмент регуляції. На *аксіологічно-дискурсивному* рівні стійкість підтримується через звернення до національних архетипів, культурних кодів, класичних сюжетів. Знання класичної трагедії або героїчного епосу дає відчуття причетності до спільноти тих, хто вистояв у випробуваннях минулого. Філологічна освіта тут відіграє роль культурного бронезилета: студент, який прочитав «Енеїду» Вергілія чи «Слово о полку Ігоревім», вписує власний досвід у довгу традицію подолання катастроф. На *екзистенційно-нарративному* рівні особистість перетворює травматичний досвід на завершений текст. Це те, що спостерігається у творчості під псевдонімами, у

написанні сонгфіків, у студентських есе, де автобіографічне переплітається з вигаданим. Авторська автономія дозволяє створювати альтернативні світи, які мають більшу символічну силу, ніж руйнівна емпірична реальність.

Таке розширене розуміння резильєнтності змінює погляд на філософію освіти й дизайн навчального процесу. Йдеться не просто про передачу знань, а про конструювання простору, де помилка студента сприймається не як дефіцит, а як симптом живої взаємодії з мовою, як точка росту інтермови. Викладацький досвід свідчить, що найбільш резильєнтними виявляються ті аудиторії, де дозволено експериментувати з формою, де не карають за нестандартний синтаксис або сміливу метафору. Резильєнтність – це також «відкриті двері» пізнання, де відсутність формальних бар'єрів і адміністративного тиску дозволяє особистості розвиватися автентично. Філософія дизайну освіти полягає в створенні таких інтерфейсів взаємодії, які підсилюють автономію кожного учасника, роблячи систему гнучкою й незламною водночас. І тут філолог має сказати своє слово: гнучкість системи забезпечується не правилами, а метафоричним потенціалом мови. Коли студент розуміє, що одне й те саме явище можна описати десятьма різними способами, він перестає боятися єдино правильної відповіді – а це і є підґрунтя стійкості.

Національний характер відображається у стратегіях резильєнтності. У слов'янській мовній свідомості стійкість часто межує з фаталізмом («від долі не втечеш», «як бог дасть»), однак сучасна українська резильєнтність демонструє перехід до активного героїчного наративу. «Трагічне напруження» стає не причиною депресії, а джерелом високої творчої енергії. Мова виявляється тим «домом буття», де людина знаходить прихисток від зовнішніх бурь. Це твердження набуває практичного виміру в ситуації, коли український студент обирає писати українською попри тиск російськомовного середовища: кожен такий вибір є актом резильєнтності. Як показують дослідження названих авторів, резильєнтність сьогодні – це спільна відповідь на гібридні загрози й екзистенційні виклики.

Таким чином, резильєнтність постає як інтегральний концепт, що об'єднує соматичне здоров'я, психічну витривалість і філологічну здатність генерувати нові смисли. Це не повернення до початкового стану «нуль» (за аналогією з фізичною пружністю), а складний акт духовного зростання. Українські дослідження доводять: резильєнтність – це здатність не просто «вижити», а «відбутися» заново. Для вченого-філолога вивчення цього феномену – шлях до розуміння того, як слово стає щитом, а наратив – фортецею. Доки ми здатні розповідати про себе, доки володіємо мовою для опису власних емоцій і маємо автономію творити власні тексти – ми зберігаємо сутність. Резильєнтність як торжество структури над хаосом доводить: людина, яка усвідомлює себе автором власного життя, здатна переписати будь-який фінал на користь майбутнього.

Література

1. Васильєва О. А. Резильєнтність як чинник формування психологічної готовності майбутніх психологів до професійної діяльності в умовах воєнного стану. *Габітус*. 2024. № 64. С. 43-48.

2. Воронова О. Ю., Барчій М. С. Окремі аспекти дослідження резильєнтності особистості. Слобожанський науковий вісник. Серія: Психологія. 2024. Вип. 1. С. 28-32.
3. Грішин Е. О. Резильєнтність особистості: сутність феномену, психодіагностика та засоби розвитку. *Вісник ХНПУ імені Г. С. Сковороди. Психологія*. 2021. Вип. 64. С. 62–81.
4. Дмитришин С. Резильєнтність особистості: сутність феномену та методи розвитку. *Вісник Львівського університету. Серія: Психологічні науки*. 2024. Вип. 20. С. 67–74.
5. Жогло О., Руденко І., Жогло В. Резильєнтність особистості в умовах війни: теоретичні засади формування. *Проблеми екстремальної та кризової психології*. 2025. № 2(10). С. 46-58.
6. Креденцер О. Основні підходи до аналізу поняття «резильєнтність» в сучасній організаційній психології. *Організаційна психологія. Економічна психологія*. 2024. № 3-4 (33). С. 124-136.
7. Назарук Н. В. Психологічний аналіз моделей резильєнтності особистості. *Ментальне здоров'я*. 2025. № 4. С. 126–131.
8. Потапов С. О. Проблема резильєнтності в сучасній психології. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія психологічна*. 2023. №2. С. 90-95.
9. Соловей-Лагода О. Резильєнтність особистості: поняття, моделі та техніки плекання. *Вісник Донецького національного університету імені Василя Стуса. Серія: Психологічні науки*. 2023. Вип. 2(3). С. 32-44.
10. Стражник Ю. І. Аналіз сутності і генеза поняття «резильєнтність» у науковій літературі. *Наукові інновації та передові технології*. 2023. № 14(28). С. 1290–1300.